

ו"ד רות דיין-וולפנר, העומדת בראש אחד המשרדים הגדולים בארץ העוסקים בדיני משפחה, שופכת אור על המשמעות הכלכלית של בעלות במניית בחברה לעת גירושין. בעלות על חברה משפחתית

עלולה להפוך לאחת מאבני הנגף בגירושין, הן בשל הקושי בהערכת שווי מניות של חברה פרטית ובלתי סחירה, והן בשל סוגיות נוספות העולות לעת גירושין, ואינן מובנות מאליהן.

האם חברה שהייתה בבעלות אחד מבני הזוג לפני הנישואין מהווה חלק מהרכוש המשותף?

באופן עקרוני, נכס מלפני הנישואין אינו נכס משותף, וכך גם ההכנסות ממנו והשבחת שוויו. אולם לכלל זה יש שני חריגים.

הראשון, כאשר השבחת הנכס הפרטי דורשת מאמץ ממושך בתקופת הנישואים, כדוגמת ניהול תיק השקעות על-ידי בן זוג המטפל בתיקו האישי כחלק מעבודתו המקצועית, השבחת ערך של חברה פרטית על-ידי בעל מניות העובד גם כמנהל בחברה, או השבחה והשכרה של נדל"ן, הנעשית במהלך הנישואים בהיקף רחב, הדורשת הקדשת זמן רב ומומחיות. במצבים אלה, נוטים לראות את תוספת הערך כתוצאת מאמץ משותף שיש לכלול באיזון המשאבים.

במצב השני, שיתוף בן הזוג בניהול הנכסים הפרטיים, ערבוב הפירות המופקים מהנכסים הפרטיים, או ערבוב תחליפי הנכס הפרטי עם כלל הנכסים הזוגיים, ילמדו על כוונת שיתוף, ולכן הפירות והתחליפים ייחשבו כמשותפים. לכן, בהעדר הסכם ממון הקובע מפורשות אחרת - בעלות בחברה טרם הנישואין אינה עילה להוצאתה מכלל הרכוש המשותף העומד לחלוקה לעת גירושין. עליית השווי של המניות בתקופת הנישואין מהווה נכס עצמאי שהוא בר-איזון, וזאת, כאשר ההשבחה נעשית בעקבות פעולת השבחה של אחד מבני הזוג. הפסיקה קובעת כי השבחה הנובעת מעבודת אחד מבני הזוג או שניהם בתקופת הנישואין, ניתן להתייחס אליה כאל תוספת לנכס העומדת בפני עצמה, כלומר - נכס חדש ועצמאי, אשר הושג בתקופת הנישואין כתוצאה ממאמץ של מי מבני הזוג בתקופת הנישואין, ובתור שכזה - לנכס משותף, גם אם העבודה היא של בעל המניות, וגם אם המניות היו בבעלותו עוד טרם הנישואין.

הפתרון - עריכת הסכם ממון טרם הנישואין, המסדיר באופן מפורש את שאלת הבעלות בחברה.

האם ניתן להעביר לבן או בת הזוג מחצית מהמניות במקום לתת מחצית משווי החברה?

עקרונית, דרך פירוק השיתוף במניות בחברה תיקבע על פי שיקולי צדק ויעילות. חוק בית המשפט למשפחה קובע הסדר מיוחד, ומעניק שיקול דעת רחב לבית המשפט בבואו לפרק את השיתוף במניות. כאשר מדובר בחברה ציבורית נסחרת בבורסה, אין כל מניעה להעביר לבן או בת הזוג מחצית מהמניות בפועל. אולם בחברה משפחתית

גירושין בעי"מ

מה קורה עם חברה בבעלות משפחתית בזמן גירושין? מתי היא מתחלקת בין בני הזוג ומתי היא נשארת בידי בן הזוג שהחזיק בה טרם הנישואין? וכיצד מחלקים את השווי שהתווסף לערך החברה בתקופת הנישואין? עו"ד רות דיין-וולפנר, מומחית לדיני משפחה, שופכת אור על המשמעות של בעלות משותפת בחברה בעת הגירושין **מאת אלכס לוי**

18.66x24.39	2/2	עמוד 33	גלובס - מגזין עסקים	29/12/2016	56564460-6
פסקי די - 39848					

שלפיו הקביעה בדבר זכאות האישה למחצית המניות יוצרת חבות במס - תקבל האישה את השווי בניכוי המס לפי חשיב נטו.

בשתי החלופות הללו מדובר במכר רעיוני שעורכת האישה, ולפיכך עליה לשאת בחבות המס הכרוכה במכר המניות, ככל שישנה כזו. על רקע זה, העמיד בית המשפט לענייני משפחה אפשרות לבעל להציג אישור מאת רשויות המס בדבר חבות במס, בין אישור תשלום מס בפועל במכר לצד ג', ובין אישור עקרוני בדבר חבות במס בגין העברת מניות האישה אל הבעל.

אולם ככל שהבעל יבחר לתת לה את שוויין של המניות ממקור מימון אחר, כגון באמצעות משיכת דינודנד מהחברה, והעמדת המימון תהא כרוכה במס, הרי מדובר בחיוב אישי של הבעל, החל עליו. כשם שאין האישה צריכה לשאת במס ההכנסה החל

החברה והכפלתו במכפיל החברה, שנקבע על-ידי מכפילים מקובלים בענף. השיטה מתבססת על הערכת פוטנציאל הרווח הרב-שנתי הממוצע הטמון בחברה, כפי שעולה ממודל תוצאתי מייצג שלה. הערכת המודל התוצאתי המייצג מבוססת על תוצאות פעילות החברה בעבר בלבד.

- שיטת השווי הנכסי הנקי - שיטה זו מתאימה לקביעת שווי של חברה בעת מימוש נכסיה והתחייבויותיה. שיטת השווי הנכסי הנקי מתבססת על הנחת היסוד, כי החברה תממש את כל נכסיה, תפרע את התחייבויותיה הכספיות לבעלי חוב חיצוניים ולעובדיה, ולמעשה תחדל מכל פעילות.

האם יש להפחית משווי החברה את תשלום המס?

שאלה זו עמדה השנה להכרעת בית המשפט העליון בערעור על החלטות בית המשפט לענייני משפחה ובית המשפט המחוזי. בית המשפט העליון אישר את

קטנה, לא נוהג לחלק בפועל את המניות בין בני-הזוג על-ידי רישום מחצית המניות ע"ש האישה, אלא לנחות מומחה הקובע את שווי החברה נכון למועד הקרע (שהנו בדרך כלל מועד תחילת ההליכים המשפטיים).

חלוקת המניות בפועל אינה מקובלת ממספר סיבות: ראשית, רישום מחצית המניות ע"ש האישה או הבעל הופך את בני הזוג לשותפים דווקא לעת גירושין ופירוק השותפות ביניהם, ושותפות כפויה זו עלול להביא למריבות אין סופיות בהפעלת החברה, ולשיתוק פעולות החברה.

נוסף על כך עלול בן הזוג המחזיק במניות ועוד בחברה, לנקוט פעולות שיפחיתו את שווי החברה או ירוקנו אותה מפעילות, ובכך יירד שווי מניותיו של הצד השני. כמו כן, הסדר ממוני הקושר את בני-הזוג זה לזה אחרי פרידתם אינו רצוי, והוא מאריך שלא לצורך את תהליך הפרידה.

לכן, הדרך המועדפת היא להורות לשלם לבן הזוג שאינו בעל מניות בחברה מחצית משווי המניות ליום הפירוק. בן הזוג הפרוש יזכה בשווי של חלקו במניות, לפי ערכן בזמן חלוקת הרכוש של בני-הזוג - השווי המוקפא ליום הקרע - אך לא יזכה בתשלום נוסף בעתיד.

כיצד נקבע שווי החברה?

שווי חברה נקבע על סמך חוות דעת מומחה שמתמנה על-ידי בית המשפט, או בהסכמה על-ידי שני בני הזוג. בהערכת השווי מקובל לנקוט אחת ממספר שיטות אנליטיות, או בשילוב ביניהן, לפי אופיו של העסק, הסביבה שבה הוא פועל ובהתאם לתחזיות באשר להמשך פעילותו. להלן שלוש השיטות המקובלות להערכת שווי חברה.

- שיטת היוון תזרים מזומנים עתידי. מבוססת על ניתוח פעילות החברה כ"עסק חי". הבסיס להערכת הנו אומדן

שיתוף בן הזוג בניהול הנכסים הפרטיים, ערבוב הפירות המופקים מהנכסים הפרטיים, או ערבוב תחליפי הנכס הפרטי עם כלל הנכסים הזוגיים, ילמדו על כוונת שיתוף, ולכן הפירות והתחליפים ייחשבו כמשותפים

על משכורות הבעל, ככל שיבחר לממן את חלקה בשווי המניות ממשכורותיו, כך אין היא צריכה לשאת במס הכרוך במשיכת דינודנד, אשר אף הוא הכנסה מן החברות. הבעל יכול לבחור בדרכים שונות למימון תמורת המניות, ביניהן מקור נזיל שמיכתו אינו כרוכה במס, ובחירתו כיצד לעשות זאת אינה משליכה על חלקה של האישה בשווי המניות.

החלטות בית המשפט לענייני משפחה ובית המשפט המחוזי בכל הנוגע לחבות המס בגין תשלום מחצית משווי מניות הבעל לאישה. באותו מקרה חויב הבעל לשלם לאישה, שאותה ייצג משרדו, מחצית משווי מניותיו בשתי חברות, וסכום החיוב חולק לשבעה תשלומים צמודים למדד למשך שבע שנים. השאלה שעמדה במחלוקת עסקה בשאלה האם על הבעל להעביר לאישה את הסכום שנקבע כמחצית משווי החברה ברוטו, או לאחר תשלום מס.

חלוקת המניות בפועל אינה מקובלת ממספר סיבות: ראשית, רישום מחצית המניות ע"ש האישה או הבעל הופך את בני הזוג לשותפים דווקא לעת גירושין ופירוק השותפות ביניהם, ושותפות כפויה זו עלול להביא למריבות אין סופיות בהפעלת החברה, ולשיתוק פעולות החברה

יכולת החברה ליצור זדמי מזומנים ולהגדיל רווחיות בעתיד. זדמים אלה מהווים בשיעורי היוון מתאימים הנותנים תחום ערכים סביר לחברה. ניתוח זה מתבסס על פעילות החברה והערכות לעתיד.

- שיטת המכפיל - גם שיטה זו מבוססת על ההנחה שהחברה הנה "עסק חי". הערכת השווי על פי גישה זו נקבעת על-ידי הגדרת הרווח הממוצע המייצג של